

ТЕНДЕНЦІЇ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

TRENDS OF TAX REVENUES FROM TOURIST ACTIVITIES IN UKRAINE

УДК 338.48

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct78-35>**Тютюнник Ю.М.**

к.е.н., доцент,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Полтавський державний аграрний
університет

Дорогань-Писаренко Л.О.

к.е.н., професор,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Полтавський державний аграрний
університет

Дорошенко О.О.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Полтавський державний аграрний
університет

Tiutiunnyk Yurii

Poltava State Agrarian University

Dorohan-Pysarenko Lyudmyla

Poltava State Agrarian University

Doroshenko Olga

Poltava State Agrarian University

У статті досліджено сучасні тенденції податкових надходжень від туристичної діяльності в Україні. Проведено аналіз динаміки кількості платників податків (у тому числі юридичних та фізичних осіб), податкових надходжень до держбюджету та податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків у сфері туризму. Визначено вплив факторів на зміну загальної суми податкових надходжень від туристичної галузі як результативного показника. Запропоновано методикою оцінювання динаміки реальних сум податкових надходжень до держбюджету, в тому числі у розрахунку на одного платника податків, з урахуванням інфляційного чинника. Проаналізовано структуру та динаміку податкових надходжень за видами туристичної діяльності. Дано характеристику регіонального розподілу сплачених податків суб'єктами туристичної сфери.

Ключові слова: платники податків, податкові надходження до державного бюджету від туристичної галузі, податкові надходження у розрахунку на одного платника податків, номінальна сума податкових надходжень, реальна сума податкових надходжень.

An important criterion for the success of tourism business development is the dynamics of taxes paid by subjects of tourism activity, which depends on the number of taxpayers, the chosen taxation system, the results of the activities of travel agencies and tour operators regarding the number and cost of realized tour packages for domestic and outbound tourists. The article examines current trends in tax revenues from tourism in Ukraine. An analysis of the dynamics of the number of taxpayers (including legal entities and individuals), tax revenues to the state budget and tax revenues per taxpayer in the field of tourism was conducted. The impact of factors on the change in the total amount of tax revenues from the tourism industry as a performance indicator is determined. The decrease in the nominal amount of tax revenues in 2022 is explained both by the reduction in the number of taxpayers (especially legal entities) and by the decrease in tax revenues per taxpayer. In 2023, the total amount of tax revenues increased solely as a result of the growth of tax revenues in the calculation per taxpayer. A methodology for assessing the dynamics of real tax revenues to the state budget, including per taxpayer, taking into account the inflation factor, is proposed. Due to the acceleration of inflationary processes, the real amount of tax revenues in 2023 was 31,0 % less compared to 2021, but compared to 2022, the increase was 25,7 %. The structure and dynamics of tax revenues by types of tourist activity are analyzed. There is an increase in the share of hotels and similar means of temporary accommodation in the structure of tax revenues as the main type of activity, while the share of tour operators and travel agencies is decreasing. The characteristics of the regional distribution of taxes paid by subjects of the tourism sector are given. Nominal amounts of taxes paid in the field of tourism increased in 2023 compared to 2021 in 13 oblasts, and compared to 2022 in 18 oblasts and the city of Kyiv due primarily to domestic tourism and the active development of tourist locations in the central and western regions. The sums of tax revenues from the tourism industry for 2023 indicate that the vast majority of subjects of tourism activity have largely adapted to the realities of martial law.

Key words: taxpayers, tax revenues to the state budget from the tourism industry, tax revenues per taxpayer, nominal amount of tax revenues, real amount of tax revenues.

Постановка проблеми. Важливим критерієм успішності розвитку туристичного бізнесу є динаміка сплачених податків суб'єктами туристичної діяльності, що залежить від кількості платників податків, обраної системи оподаткування, результатів діяльності туристичних агентств та туристичних операторів щодо кількості та вартості реалізованих турпакетів внутрішнім та виїзним туристам. Пандемія COVID-19, а потім і повномасштабне вторгнення РФ мали негативний вплив на індустрію туризму в Україні, що відповідним чином позначилося й на динаміці податкових надходжень від туристичної діяльності. При цьому необхідно враховувати прискорення інфляційних процесів у 2022 р., наслідком чого стало скорочення не лише номінальних, а й реальних сум сплачених податків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узагальнення науково-методичних та прикладних аспектів оподаткування у сфері туристичної діяльності в Україні засвідчило, що вагомий внесок у характеристику загальної та спрощеної систем

оподаткування суб'єктів туристичного бізнесу щодо об'єктів оподаткування, ставок податків, термінів та джерел сплати податків, можливостей надання пільг зробили А.В. Кравченко [1] (наведено переваги спрощеної системи оподаткування, запропоновано найбільш раціональний варіант системи оподаткування для фізичних осіб-підприємців у сфері туризму), В. Худавердієва [2] (досліджено вплив податку на додатну вартість на діяльність суб'єктів підприємництва в туризмі), О.Г. Розметова [3] (розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення державного регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності), Т.В. Паєнко [4] (досліджено особливості оподаткування діяльності турагентів і туроператорів податком на прибуток та податком на додану вартість), І.С. Луценко [5] (розглянуто особливості оподаткування підприємств туристичної індустрії, що провадять свою діяльність як юридичні особи або як фізичні особи-підприємці на загальній та спрощеній системах оподаткування) та інші вчені-економісти. Водночас потребують узагальнення

тенденції щодо динаміки платників податків та податкових надходжень від туристичної галузі в Україні, які склалися після повномасштабного вторгнення РФ, у тому числі у розрізі видів діяльності та в регіональному вимірі.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінювання динаміки та структури податкових надходжень від суб'єктів туристичної діяльності в Україні та регіонах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вплив туристичної сфери на економічний розвиток держави значною мірою визначається її роллю у наповненні державного та місцевих бюджетів. Узагальнена інформація щодо кількості платників податків та податкових надходжень від туристичної галузі в Україні за період 2021–2023 рр. наведена в табл. 1.

За інформацією Державного агентства розвитку туризму України загальна кількість платників податків, які відповідно до КВЕД займаються туристичною діяльністю, у 2023 р. порівняно з 2021 р. скоротилася на 24,9% (із 21931 до 16465), у тому числі юридичних осіб – на 32,7% (із 5319 до 3580), фізичних осіб – на 22,4% (із 16612 до 12885). У порівнянні з 2022 р. кількість платників податків у сфері туризму зменшилася на 9,2, у тому числі юридичних та фізичних осіб – відповідно на 21,9 та 4,8%. Звертає на себе увагу, що скорочення кількості фізичних осіб було швидшим у 2022 р. порівняно з 2021 р. (на 18,5%), а кількості юридичних осіб – у 2023 р. порівняно з 2022 р. (на 21,9%).

Якщо у 2022 р. порівняно з 2021 р. державний бюджет України недоотримав 30,5% податків від туристичної галузі (відповідно 1 млрд. 551 млн. 182 тис. грн проти 2 млрд. 231 млн. 861 тис. грн), то у 2023 р. порівняно з 2022 р. податкові надходження збільшилися на 498 млн. 280 тис. грн, що становить 32,1%. Якщо порівнювати 2023 р. із 2021 р., то недоотримання податків склало 8,2%.

За проведеними розрахунками сума податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків у сфері туристичної діяльності у

2021 р. становила 101,8 тис. грн, у 2022 р. скоротилася до 85,6 тис. грн (на 15,9%), а у 2023 р. зросла до 124,5 тис. грн (на 45,4%). У порівнянні з 2021 р. загальне збільшення цього показника склало 22,7 тис. грн (22,3%).

Поряд із кількістю платників податків податкові надходження у розрахунку на одного платника податків є факторами впливу на зміну суми податкових надходжень від туристичної галузі. Детермінований факторний аналіз цього результативного показника пропонуємо проводити з використанням двофакторної мультиплікативної моделі:

$$ПН = К \times ПНОПП, \quad (1)$$

де ПН – податкові надходження від туристичної галузі, тис. грн;

К – кількість платників податків;

ПНОПП – податкові надходження у розрахунку на одного платника податків, тис. грн.

Для розрахунків використаємо прийом абсолютних різниць.

Загальна зміна (+,-) податкових надходжень від туристичної галузі у 2023 р. (ПН₁) порівняно з 2021 р. (ПН₀), тис. грн:

$$\Delta ПН = ПН_1 - ПН_0, \quad (2)$$

$$\Delta ПН = 2049462 - 2231861 = -182399,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) кількості платників податків:

$$\Delta ПН_K = (K_1 - K_0) \times ПНОПП_0; \quad (3)$$

$$\Delta ПН_K = (16465 - 21931) \times 101,8 = -556264;$$

2) податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків:

$$\Delta ПН_{ПНОПП} = (ПНОПП_1 - ПНОПП_0) \times K_1. \quad (4)$$

$$\Delta ПН_{ПНОПП} = (124,5 - 101,8) \times 16465 = +373865.$$

Отже, у 2023 р. порівняно з 2021 р. податкові надходження від туристичної галузі в Україні зменшилися на 182399 тис. грн або 8,2%. Це пояснюється впливом двох факторів. Унаслідок скорочення кількості платників податків на 5466 (24,9%) податкові надходження зменшилися на 556264 тис. грн. Водночас завдяки зростанню суми податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків на 22,7 тис. грн (22,3%) податкові надходження

Таблиця 1

Динаміка платників податків та податкових надходжень від туристичної галузі в Україні за 2021–2023 рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. у % до	
				2021 р.	2022 р.
Загальна кількість платників податків	21931	18125	16465	75,1	90,8
у тому числі:					
юридичні особи	5319	4584	3580	67,3	78,1
фізичні особи	16612	13541	12885	77,6	95,2
Податкові надходження до держбюджету, тис. грн	2231861	1551182	2049462	91,8	132,1
Податкові надходження у розрахунку на одного платника податків, тис. грн	101,8	85,6	124,5	122,3	145,4

Джерело: складено на основі інформації Державного агентства розвитку туризму України [6; 7]

збільшилися на 373865 тис. грн. Таким чином, загальне скорочення податкових надходжень у сфері туристичної діяльності пояснюється тим, що негативний вплив фактору кількості платників податків виявився більшим за позитивний вплив фактору суми податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків.

В аналізі динаміки вартісних показників важливим є урахування інфляції для оцінювання тенденцій змін їхніх реальних значень (табл. 2).

Як бачимо, сукупний рівень інфляції у 2022–2023 рр. становив 33,1% (2022 р. – 26,6%, 2023 р. – 5,1%). З урахуванням інфляційного фактору реальна сума податкових надходжень до держбюджету від туристичної галузі у 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшилася на 45,1%, а у 2023 р. порівняно з 2022 р. збільшилася на 25,7% (значення ланцюгових індексів – відповідно 0,549 і 1,257). Що стосується порівняння 2023 р. із 2021 р., то реальна сума податкових надходжень до держбюджету скоротилася на 31,0% (базовий індекс – 0,690). Водночас показник реальної

суми податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків у 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшився на 33,6%, а у 2023 р. порівняно з 2022 р. збільшився на 38,3%. За порівняння 2023 р. із 2021 р. реальна сума податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків скоротилася на 8,1%. За умови помірного рівня інфляції (у межах 5–10% за рік) та поступового відродження насамперед внутрішнього туризму можна передбачити у 2024 та наступних роках збереження позитивної тенденції, яка сформувалася у 2023 р. щодо зростання реальної суми податкових надходжень до держбюджету від туристичної галузі, у тому числі й у розрахунку на одного платника податків.

Надходження податків до державного бюджету є нерівномірними за видами діяльності в туризмі (табл. 3).

Отже, найбільша сума податкових надходжень до державного бюджету за 2023 р. сплачена готелями та подібними засобами тимчасового розміщування – 1303,6 млн. грн, що на 1,2% більше

Таблиця 2

Динаміка реальних сум податкових надходжень від туристичної галузі в Україні за 2021–2023 рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Базовий індекс 2023 р. до 2021 р.
Номінальна сума податкових надходжень до держбюджету, тис. грн	2231861	1551182	2049462	0,918
Ланцюговий індекс	×	0,695	1,321	×
Номінальна сума податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків, тис. грн	101,8	85,6	124,5	1,223
Ланцюговий індекс	×	0,841	1,454	×
Індекс інфляції	×	1,266	1,051	1,331
Ланцюговий індекс реальної суми податкових надходжень до держбюджету	×	0,549	1,257	0,690
Ланцюговий індекс реальної суми податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків	×	0,664	1,383	0,919

Таблиця 3

Структура та динаміка податкових надходжень від туристичної галузі в Україні за видами діяльності

Вид діяльності	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. у % до	
	сума, млн. грн	частка, %	сума, млн. грн	частка, %	сума, млн. грн	частка, %	2021 р.	2022 р.
Готелі та подібні засоби тимчасового розміщування	1288,6	57,8	898,4	57,9	1303,6	63,6	101,2	145,1
Туристичні оператори	259,0	11,6	167,9	10,8	205,8	10,1	79,5	122,6
Інші засоби тимчасового розміщування	74,3	3,3	137,4	8,9	197,9	9,7	у 2,7 р. б.	144,0
Туристичні агентства	279,3	12,5	204,8	13,2	193,3	9,4	69,2	94,4
Засоби розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання	328,2	14,7	141,2	9,1	145,9	7,1	44,5	103,3
Надання місць кем-пінгами та стоянками для житлових фургонів і причепів	2,4	0,1	1,6	0,1	2,9	0,1	120,8	181,3

Джерело: складено на основі інформації Державного агентства розвитку туризму України [6; 7]

порівняно з 2021 р., а проти 2022 р. приріст становив 45,1%. Що стосується сплати податків туристичними операторами та туристичними агентствами, то порівняно з 2021 р. зафіксовано спад відповідно на 20,5 та 30,8%. Також слід зазначити, що туристичні оператори збільшили сплату податків порівняно з 2022 р. на 22,6%, а по туристичних агентствах продовжився спад – на 5,6%.

Звертає на себе увагу приріст податкових надходжень від діяльності пансіонатів та гуртожитків, що використовуються як тимчасовий прихисток для людей, які вимушені були покинути свої домівки через військові дії, – у 2,7 раза у 2023 р. порівняно з 2021 р. Водночас сума сплачених податків від діяльності засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання (турбаз, кемпінгів, дитячих таборів відпочинку) зменшилася на 55,5%.

Аналіз структури податкових надходжень до держбюджету за видами діяльності у галузі туризму (табл. 3) засвідчив, що на готелі та подібні засоби тимчасового розміщування у 2023 р. припадало 63,6% сплачених податків, туристичні

оператори – 10,1%, інші засоби тимчасового розміщування – 9,7%, туристичні агентства – 9,4%, засоби розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання – 7,1%. Порівняно з 2021 р. підвищилася частка готелів та подібних засобів тимчасового розміщування (з 57,8 до 63,6%) та інших засобів тимчасового розміщування (з 3,3 до 9,7%). Водночас знизилася частка туристичних операторів (з 11,6 до 10,1%), туристичних агентств (з 12,5 до 9,4%), засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання (з 14,7 до 7,1%).

Що стосується регіонального розподілу сплачених податків від діяльності туристичної галузі, то для аналізу динаміки за 2021-2023 рр. використовуємо інформацію табл. 4.

Отже, зростання податків за 2023 р. у порівнянні з 2022 р. відбулося у м. Києві та 18 областях України. При цьому найвищі темпи приросту були у Житомирській (61,1%), Миколаївській (51,7%), Київській (45,8%), Кіровоградській (45,0%), Рівненській (42,6%), Дніпропетровській (41,2%), Чернівецькій (39,1%), Хмельницькій

Таблиця 4

Динаміка податкових надходжень від діяльності туристичної галузі по регіонах України, млн. грн

Область	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. у % до	
				2021 р.	2022 р.
Вінницька	27,4	23,9	29,9	109,1	125,1
Волинська	13,3	11,8	15,9	119,5	134,7
Дніпропетровська	98,4	69,5	98,1	99,7	141,2
Донецька	59,6	18,8	8,8	14,8	46,8
Житомирська	14,1	9,0	14,5	102,8	161,1
Закарпатська	59,5	72,4	94,2	158,3	130,1
Запорізька	98,6	26,2	15,2	15,4	58,0
Івано-Франківська	132,0	159,7	138,8	105,2	86,9
Київська	125,4	163,9	239,0	190,6	145,8
Кіровоградська	15,2	10,9	15,8	103,9	145,0
Луганська	9,2	1,9	0,5	5,4	26,3
Львівська	215,4	273,8	345,5	160,4	126,2
Миколаївська	45,9	14,3	21,7	47,3	151,7
Одеська	210,8	87,6	98,8	46,9	112,8
Полтавська	43,5	34,6	45,4	104,4	131,2
Рівненська	16,2	14,1	20,1	124,1	142,6
Сумська	11,4	7,3	9,8	86,0	134,2
Тернопільська	17,3	15,1	19,6	113,3	129,8
Харківська	104,8	38,9	49,6	47,3	127,5
Херсонська	58,7	10,4	1,7	2,9	16,3
Хмельницька	21,4	22,6	31,2	145,8	138,1
Черкаська	23,0	17,4	20,7	90,0	119,0
Чернівецька	18,0	20,7	28,8	160,0	139,1
Чернігівська	18,6	11,3	10,8	58,1	95,6
м. Київ	773,9	415,2	499,3	64,5	120,3

Джерело: складено на основі інформації Державного агентства розвитку туризму України [8]

(38,1%), Волинській (34,7%), Полтавській (31,2%), Закарпатській (30,1%) областях.

Якщо ж порівнювати 2023 р. із 2021 р., то зростання було лише у 13 областях. Лідерами за темпами приросту є Київська (90,6%), Львівська (60,4%), Чернівецька (60,0%), Закарпатська (58,3%), Хмельницька (45,8%), Рівненська (24,1%), Волинська (19,5%) області. Найбільше зниження податкових надходжень від туристичної галузі зафіксовано у чотирьох областях, які перебувають у зоні активних бойових дій: Херсонській, Луганській, Донецькій та Запорізькій. Від столиці до бюджету за 2023 р. надійшло 499,3 млн. грн податків проти 415,2 млн. грн у 2022 р. За рік до повномасштабного вторгнення у 2021 р. сума податкових надходжень від туристичної діяльності у м. Києві була значно більшою – 773,9 млн. грн.

Таким чином, суми податкових надходжень від туристичної галузі за 2023 р. свідчать про те, що переважна більшість суб'єктів туристичної діяльності значною мірою адаптувалася до реалій воєнного стану.

Висновки з проведеного дослідження.

Результати аналізу податкових надходжень до держбюджету від туристичної діяльності в Україні у 2021–2023 рр. засвідчили наступні тенденції:

- зменшення номінальної суми податкових надходжень у 2022 р. пояснюється як скороченням кількості платників податків (особливо юридичних осіб), так і зниженням податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків; у 2023 р. загальна сума податкових надходжень збільшилася виключно у результаті зростання податкових надходжень у розрахунку на одного платника податків;

- через прискорення інфляційних процесів реальна сума податкових надходжень у 2023 р. було на 31,0 % меншою порівняно з 2021 р., але проти 2022 р. приріст становив 25,7%;

- спостерігається підвищення частки готелів та подібних засобів тимчасового розміщення у структурі податкових надходжень як головного виду діяльності, натомість знижується частка туроператорів та турагентств;

- номінальні суми сплачених податків у сфері туризму зросли у 2023 р. порівняно з 2021 р. у 13 областях, а порівняно з 2022 р. – у 18 областях та м. Києві за рахунок насамперед внутрішнього туризму та активного розвитку туристичних локацій у центральних та західних регіонах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кравченко А.В. Особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/88.pdf (дата звернення: 22.04.2024).

2. Худавердієва В. Особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні через COVID-19. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2022. Випуск 1. С. 311–324. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/29/26> (дата звернення: 22.04.2024).

3. Розметова О.Г. Державне регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності. *Інноваційна економіка*. 2012. № 9. С. 235–240. URL: <https://dSPACE.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/271349f6-dc47-431e-8477-ab93f7773b3e/content> (дата звернення: 23.04.2024).

4. Паєнтко Т.В. Особливості оподаткування туроператорської та турагентської діяльності податком на прибуток підприємств та ПДВ. URL: http://emcon-audit.com.ua/files/articles/Paentko_opod_tur.pdf (дата звернення: 23.04.2024).

5. Луценко І.С. Особливості оподаткування суб'єктів господарювання туристичної діяльності в умовах пандемії COVID-19. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. № 5 (75). С. 50–59. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4557> (дата звернення: 24.04.2024).

6. У 2022 році надходження до держбюджету від туристичної галузі скоротилися майже на 31% / Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-skorotilisya-mayzhe-na-31> (дата звернення: 02.05.2024).

7. У 2023 році податкові надходження від туристичної галузі України вийшли на довоєнний рівень / Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2023-roci-podatkovinadhodzhennya-vid-turistichnoyi-galuzi-ukrayini-viyshli-na-dovoienny-riven> (дата звернення: 02.05.2024).

8. Динаміка податкових надходжень по областях за 2023 рік / Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dinamika-podatkovinadhodzhennya-po-oblastyah-za-2023-rik> (дата звернення: 02.05.2024).

REFERENCES:

1. Kravchenko A.V. (2021) Osoblyvosti opodatkovannia subiektiv turystychnoi diialnosti v Ukraini [Peculiarities of taxation of subjects of tourist activity in Ukraine]. *Efficient economy*, vol. 4. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/88.pdf (accessed 22 April 2024).

2. Khudaverdieva V. (2022) Osoblyvosti opodatkovannia subiektiv turystychnoi diialnosti v Ukraini cherez COVID-19 [Peculiarities of taxation of subjects of tourism activity in Ukraine due to COVID-19]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, vol. 1, pp. 311–324. Available at: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/29/26> (accessed 22 April 2024).

3. Rozmetova O.H. (2012) Derzhavne rehuliuвання opodatkovannia subiektiv turystychnoi diialnosti [State regulation of taxation of subjects of tourist activity]. *Innovative economy*, vol. 9, pp. 235–240. Available at: <https://dSPACE.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/271349f6-dc47-431e-8477-ab93f7773b3e/content> (accessed 23 April 2024).

4. Paientko T.V. Osoblyvosti opodatkuvannia tur-operatorskoi ta turahentskoi diialnosti podatkom na prybutok pidpriemstv ta PDV [Peculiarities of taxation of tour operator and travel agency activities with corporate income tax and VAT]. Available at: http://emcon-audit.com.ua/files/articles/Paentko_opod_tur.pdf (accessed 23 April 2024).

5. Lutsenko I.S. (2021) Osoblyvosti opodatkuvannia subiektiv hospodariuvannia turystychnoi diialnosti v umovakh pandemii COVID-19 [Peculiarities of taxation of tourism business entities in the conditions of the COVID-19 pandemic]. *Scientific view: economics and management*, vol. 5 (75), pp. 50–59. Available at: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4557> (accessed 24 April 2024).

6. U 2022 rotsi nadkhodzhenia do derzhbiudzhetu vid turystychnoi haluzi skorotylysia maizhe na 31% [In 2022, revenues to the state budget from the tourism industry decreased by almost 31%].

State Tourism Development Agency. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-nadhodzheniya-do-derzhbyudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-skorotilisya-mayzhe-na-31> (accessed 02 May 2024).

7. U 2023 rotsi podatkovii nadkhodzhenia vid turystychnoi haluzi Ukrainy vyshly na dovoiennyi riven [In 2023, tax revenues from the tourism industry of Ukraine reached the pre-war level]. State Tourism Development Agency. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2023-roci-podatkovii-nadhodzheniya-vid-turistichnoyi-galuzi-ukrayini-viyshli-na-dovoiennyi-riven> (accessed 02 May 2024).

8. Dynamika podatkovykh nadkhodzhen po oblastiakh za 2023 rik [Dynamics of tax revenues by region for 2023]. State Tourism Development Agency. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dynamika-podatkovii-nadhodzhen-po-oblastyah-za-2023-rik> (accessed 02 May 2024).